

POROZMAWIAJ Z NOTARIUSZEM O...

majątku rodziny i jego bezpieczeństwie

Zarząd majątkiem małżonków

KRAJOWA RADA NOTARIALNA

ZARZĄD MAJĄTKIEM MAŁŻONKÓW

Temat zarządu majątkiem małżonków budzi mnóstwo emocji, a czasami także nieporozumień. Na wstępie należy zaznaczyć, że bardzo wiele zależy od tego, czy w małżeństwie konkretnych osób obowiązuje ustroj wspólności majątkowej, która w Polsce jest ustrojem ustawowym, tzn. powstaje z chwilą zawarcia związku małżeńskiego – chyba że małżonkowie zawarli majątkową umowę małżeńską i ustanowili rozdzielnosc majątkową.

I. Większość małżeństw w Polsce pozostaje przy ustawowej wspólności majątkowej i wówczas małżonkowie powinni pamiętać o następujących zasadach zarządu majątkiem wspólnym:

- w czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego – wynika to między innymi z tego, że wspólność majątkowa w małżeństwie jest współwłasnością łączną, a to oznacza, że w czasie jej trwania małżonkowie nie mają udziałów określonych ułamkowo;
- oboje małżonkowie obowiązani są współdziałać w zarządzie majątkiem wspólnym, a w szczególności udzielać sobie wzajemnych informacji o stanie tego majątku, o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających taki majątek;
- każdy z małżonków może samodzielnie zarządzać majątkiem wspólnym, jednak od tej zasady są bardzo ważne wyjątki wynikające wprost z przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego;
- zgoda drugiego małżonka wymagana jest do dokonania:
 - 1) czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia nieruchomości lub użytkowania wieczystego, jak również prowadzącej do oddania nieruchomości do użytkowania lub pobierania z niej pożytków,
 - 2) czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia prawa rzeczowego, którego przedmiotem jest budynek lub lokal,
 - 3) czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia i wydzierżawienia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa,

4) darowizny z majątku wspólnego, z wyjątkiem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych.

Pamiętać zatem należy, że przy czynnościach opisanych wyżej powinni być obecni albo oboje małżonkowie, i wyrazić na te czynności zgodę, albo czynności tych dokonuje tylko jeden z małżonków, ale musi on dysponować zgodą drugiego małżonka. Jeżeli czynność prawna dokonywana przez jednego z małżonków wymaga szczególnej formy, np. aktu notarialnego, to zgoda drugiego małżonka na dokonanie takiej czynności także musi mieć formę aktu notarialnego. Dotyczy to w szczególności najpopularniejszych umów, takich jak nabycie lub zbycie (np. sprzedaż, darowizna, zamiana, umowa o dożywocie, ustanowienie służebności lub użytkowania), których przedmiotem są nieruchomości niezabudowane lub zabudowane, lokale mieszkalne i niemieszkalne lub spółdzielcze własnościowe prawa do lokali, a także prawo użytkowania wieczystego.

II. Nawet jeżeli w małżeństwie obowiązuje wspomniana wyżej wspólność majątkowa, mogą istnieć przedmioty majątkowe nieobjęte tą wspólnością – są to przedmioty stanowiące majątek osobisty każdego z małżonków. Nie w każdym małżeństwie małżonkowie muszą posiadać majątek osobisty. Wszystko zależy od sposobu nabycia konkretnych przedmiotów majątkowych. Art. 33 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego szczegółowo wymienia składniki majątkowe, które należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Przykładowo można podać, że są to przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej, tzn. przed zawarciem małżeństwa, przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił.

W przeciwieństwie do majątku wspólnego, składnikami majątku osobistego zarządza zawsze samodzielnie tylko ten małżonek, do którego należą te składniki.

Przykład 1. Mąż ma lokal mieszkalny nabyty przed zawarciem związku małżeńskiego. Może nim swobodnie dysponować bez zgody żony, a za pieniądze uzyskane np. ze sprzedaży takiego mieszkania może kupić dowolną rzecz, która także będzie jego majątkiem osobistym, pomimo że nabyta została już w czasie trwania małżeństwa.

Przykład 2. Żona, w czasie trwania małżeństwa, otrzymała od swoich rodziców lokal mieszkalny. Darowizna uczyniona była wyłącznie na jej rzecz. Lokal nie wchodzi do majątku wspólnego i stanowi majątek osobisty żony, którym może swobodnie dysponować bez zgody męża.

Uwaga! W przypadku rozwodu przedmioty majątkowe należące do majątku osobistego nie podlegają podziałowi pomiędzy małżonkami.

III. Całkowicie odmiennie wygląda natomiast sytuacja zarządu majątkiem, jeżeli w małżeństwie została ustanowiona rozdzielnosc majątkowa.

- W zakresie przedmiotów majątkowych nabytych w czasie trwania rozdzielnosci majątkowej każdy z małżonków samodzielnie podejmuje wszystkie decyzje dotyczące zbywania, nabywania i obciążania swojego majątku, w tym także zaciągania kredytów i pożyczek, i nie musi uzyskiwać żadnej zgody drugiego małżonka. Każdy z małżonków zarządza samodzielnie swoim majątkiem.
- Oczywiście treść tej broszury w żaden sposób nie wyczerpuje w całości skomplikowanego tematu związanego z zarządem majątkiem małżonków. Istnieje wiele zagadnień, z którymi warto zapoznać się przed zawarciem związku małżeńskiego, czy też zawierając małżeńską umowę majątkową. O zarządzie majątkiem małżonków warto zresztą dowiedzieć się więcej nie tylko w czasie trwania małżeństwa, ale także po jego ustaniu.

Małżeńskie umowy majątkowe wymagają formy aktu notarialnego. Takiej samej formy wymagają wszelkie umowy dotyczące przeniesienia własności nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczych własnościowych praw do lokali, czy też czynności zmierzające do ustanowienia służebności i użytkowania. Dotyczy to również umów o podział majątku wspólnego i umów o dział spadku, jeżeli ich przedmiotem są rzeczy lub prawa wymienione wyżej.

Przy zawieraniu umów lub dokonywaniu innych czynności notarialnych notariusz zawsze udzieli wyczerpujących informacji.

